

ויקיפדיה

האנציקלופדיה החופשית

he.wikipedia.org

שילוב ויקיפדיה בהוראה

מהי הויקיפדיה?

הויקיפדיה היא אנציקלופדיה עברית באינטרנט. הויקיפדיה דומה לכל אנציקלופדיה אחרת, והמטרה שלה היא שאנשים יקראו אותה וישתמשו בידע שרשום בה. הויקיפדיה שונה מאנציקלופדיה רגילה, בגלל שכל אחד יכול לערוך כל מאמר באמצעות לחיצה על כפתור ה-"ערוך דף זה". גם אתה מוזמן לכתוב בוויקיפדיה!

הפרוייקט באנגלית החל בינואר 2001 וקיימים בו למעלה 175,000 מאמרים. מאמרים רבים נוספים נכתבים בשפות אחרות. הפרוייקט העברי הושק רשמית ביולי 2003. ככל שיותר אנשים יערכו מאמרים, כך הם ישתפרו בתוכנם ובדיוקם.

כל המאמרים שמוצאים לאור בוויקיפדיה נמצאים תחת הרשיון לשימוש חופשי במסמכים של גנו [GNU Free Documentation License](#) כלומר, זכויות היצרים נשארות של יוצרם, אך היוצרים מסכימים שהתוכן שתרמו תמיד יהיה ניתן להפצה ולשינוי על ידי כל החפץ בכך (באתר זה או במדיום אחר). אנו מקווים שתהנו לעשות שימוש ולתרום למשאב חופשי זה.

כתיבה לוויקיפדיה

מאמרי ויקיפדיה נכתבים בהתנדבות על ידי כל מי שמעוניין להוסיף, לתרגם מויקיפדיה בשפה אחרת, או לשנות תוכן קיים. בזמן שאתם קוראים שורות אלו, אנשים אחרים עורכים ויוצרים מאמרים. על-אף שדוקטורים, סטודנטים לתארים מתקדמים, ומומחים בתחומים שונים יוצרים באופן קבוע (בגרסאות בשפות השונות), אינכם צריכים רקע מיוחד כדי להשתתף. אתם עלולים לחשוב שהאיכות של ויקיפדיה תהיה ירודה כיוון שהיא פתוחה לכולם, אך יתכן, וכך גם מסתמן מויקיפדיות אחרות, כי דווקא הפתיחות והמידיות ביצירת מהדורות מורחבות ומתקנות לכל מאמר, תהפוך הרבה מהמאמרים להיות מוצלחים, ולהשתפר כל הזמן, מכך שאנחנו מתקנים ובונים אחד על עבודתו של השני.

אז הרגישו חופשיים לעבוד על כל מאמר שתמצאו! אתם יכולים לערוך כל מאמר ישירות, או אם אתם מעדיפים לצרף מחשבות, שאלות או הערות על המאמר, תוכלו לגשת לדף השיחה של המאמר (לחצו על הקישור שוחח על דף זה' בסרגל המהיר). אינכם אף צריכים להרשם באתר בכדי לערוך מאמרים, אבל זה רעיון טוב לעשות זאת כיוון שהרשמות באתר מאפשרת גישה לאפשרויות רבות יותר שהוא מספק, ומקלה על התקשורת בינכם עם משתמשים אחרים.

בכדי לאפשר עבודה משותפת ופוריה, קהילת ויקיפדיה גיבשה מספר קווים מנחים. עקרון מנחה חשוב הוא כתיבת מאמרים מנקודת מבט ניטרלית, כלומר, גם מאמרים בנושאים שנויים במחלוקת, יוצגו בצורה מאוזנת, ולא ישמשו במה להבעת עמדה או לתעמולה מסוימת. כמו-כן אנחנו עוסקים בבניית אנציקלופדיה, כך שיש דברים רבים שויקיפדיה היא לא. במיוחד, ויקיפדיה היא לא פורום לויכוחים, כך שאנו מבקשים שדיונים בדפי השיחה יעסקו בשיפור המאמר ולא בנושא.

משתתפים חדשים תמיד מתקבלים בברכה בוויקיפדיה, היו נועזים כשאתם עורכים מאמרים. אינכם צריכים לדאוג יותר מדי משגיאות, כיוון שכל טקסט שנכתב יעבור ביקורת של משתתפים אחרים בדף השינויים האחרונים.

אנו מציעים כי תקראו מאמרים באתר, ותתוודעו לכתיבה חדשותית, שעיקרה בפשטות: שימו את המידע החשוב קודם, ואז את כל השאר בסדר חשיבות יורד. " באתר ישנם ויקיפדים מנוסים רבים וידידותיים, שישמחו לעזור לכם ללמוד, ולענות לשאלותיכם. אם יש לכם שאלות גשו ל-מזנון ושאלו אותה שם.

שילוב ויקיפדיה אנציקלופדית הגולשים בהוראה

מטרת מסמך זה להציע מגוון דרכים לשילוב ויקיפדיה בכיתה. הינכם מוזמנים להיכנס ולהתרשם, וכן להוסיף ערכים בתחומי הידע שלכם או להרחיב ערכים קיימים. אם אתם שוקלים לשלב את ויקיפדיה בכיתה מומלץ לקרוא קודם לכן את דפי העזרה באתר ולהתנסות בעצמכם בכתיבת שניים-שלושה ערכים אנציקלופדיים.

רעיונות לשילוב ויקיפדיה בהוראה:

• לימוד על אנציקלופדיה

ויקיפדיה מאפשרת לתלמיד להתנסות בשימוש באנציקלופדיה, שהינה זמינה לו גם מהבית ללא תשלום, וכן לחפש מידע הנחוץ ללמידה. בנוסף ויקיפדיה מאפשרת לתלמיד להתנסות ביצירת ערך אנציקלופדי בעצמו. תלמידים בבית הספר היסודי (כיתות ה'ו') יכולים לתרום מהידע שלהם לערכים בתחומים הבאים: משחקים (יוג'הו, פוקימון, דג-מלוח ועוד), ספרי ילדים ואגדות (דמויות בהארי פוטר, ג'ינג'י, סינדרלה ועוד), היסטוריה מקומית של יישובי המועצה/העיר.

התנסות מסוג זה מאפשרת לימוד מעמיק יותר של שימושי האנציקלופדיה: מה מכיל ערך אנציקלופדי? מה הוא לא מכיל? מהי נייטרליות? מהי מידת הפרוט המתאימה? לאילו ערכים יש להפנות? מדוע הערך כתוב ברבים או ביחיד? בנוסף, קיימת התייחסות לעולם החברתי של האנציקלופדיה: מהי החלטה בהסכמה? כיצד פועלים כאשר אין סמכות מחייבת? אילו כללי התנהגות מתבקשים בסיטואציה שכזו? מדוע אין הנחיות בגילם של התלמידים הופכת אותם לכותבים פחותי ערך או לחסומים בפני כתיבה?

וכן, לערכים שעומדים מאחוריה: מדוע אין משאירים את הכתיבה למומחים בלבד? מדוע הקריאה באנציקלופדיה אינה כרוכה בתשלום?

• שילוב תוצרי למידה במגוון מקצועות בויקיפדיה

פעמים רבות תלמידים מכינים עבודות חקר או מצגות קבוצתיות שעליהן עומלים רבות, אך הידע שנאסף אינו נשמר לטובת התלמידים הבאים. ניתן להפוך מידע שנכתב עבור עבודות שונות בקלות לערך אנציקלופדי עבור ויקיפדיה. לילדים הדבר נותן תחושת ערך ותרומה, וכן שהמטלה לא היתה רק לצורך לימוד אישי והערכה, אלא שהידע ימשיך לשרת אחרים. ניתן לביצוע על ידי תלמידי חט"ב ותיכון, אך יכול להתאים גם לכיתות ה'ו'. ניתן ליישם בכל מגוון המקצועות, לדוגמא: תנ"ך (כתיבת ערכים על דמויות תנ"כיות), גיאוגרפיה (שליפת מידע לגבי הארץ הנלמדת, ולאור הלמידה בכיתה הרחבת הידע הקיים בויקיפדיה על ארץ זו), ספרות (כתיבת ערכים על סופרים, משוררים ויצירות מרכזיות).

• לימוד אנגלית: תרגול תרגום מאנגלית

ניתן לתת לתלמידים בתיכון הלומדים במגמת תרגום או בהקבצת אנגלית מוגברת לתרגם ערכים מתוך ויקיפדיה האנגלית ולהכניסם לויקיפדיה העברית. בניגוד למשימות התרגול הניתנות כיום, תרגול זה מאפשר לתלמיד לבחור קטעי תרגום בנושאים המעניינים אותו, ובנוסף תרגום של קטעים שאכן דרושים בעברית, וישמשו משתמשים ותלמידים אחרים בעתיד.

• **בי"ס ממלכתיים דתיים: העשרת מאגר הידע המסורתי-דתי**

כעבודה במהלך הלימוד על המסורת והדת, או כתרומה לקהילה והפיכת ידע זה לנגיש עבור הכלל - תלמידי הממ"ד יכולים לתרום רבות לויקיפדיה בערכים הקשורים לדת היהודית ולמסורת (חגי ישראל, חז"ל, רבנים חשובים, מצוות ועוד).

• **מטלות קבוצתיות**

ניתן לגבש מטלת כתיבה מוכבת עבור קבוצת תלמידים. על הקבוצה לקבוע כיצד תעשה חלוקה העבודה בין התלמידים השונים, כך שהמטלות האישיות של כלל התלמידים יגובשו לערך מלא. יש להתייחס בסוג זה של מטלה לתיאום בין התלמידים על מנת לגבש את המטלות האישיות לכלל יצירה משותפת, באופן שכולל יצירת קישורים מתאימים, יצירת נוסח אחיד, התייחסות בכל תת-נושא לתת-הנושאים האחרים. חלוקה זו יכולה להתאים לתחומי העניין האישיים של כל תלמיד, אך בכל זאת לשמור על עבודה קבוצתית למען מטרה משותפת.

• **הוספה לערכים קיימים**

הפניית התלמידים לערכים קיימים ויצירת מטלות אשר מאפשרות להם להתמודד עם פיתוח ערכים אלו (על ידי הוספת זוויות חדשות, הוספת דוגמאות והרחבה עליהם ועוד), מציבה אותם בפני במה חברתית פתוחה ויוצרת, המפתחת יכולות חברתיות של שיתוף פעולה, בנייה הדדית וסובלנות.

• **הוספת ערכים על ידי המורה לצורך עבודת חקר**

פעמים רבות המורה מתכנן עבודת חקר ברשת האינטרנט, אך ישנם ערכים שאינם קיימים ברשת בשפה העברית. הוספת ערכים אלו לויקיפדיה על ידי המורה, תאפשר לערוך את כל עבודת החקר באמצעות הרשת (כאשר זו המטרה), כך שתוצרי עבודת המורה תורמים למערך השעור המתוכנן אך גם לקהילה רחבה יותר.

המלצות חשובות למורה המיישם:

- בכל צורות השילוב של ויקיפדיה בהוראה בהן התלמידים מזינים ערכים לאנציקלופדיה מומלץ שהתלמידים יבצעו הגהה ועריכה לערכים שחבריהם הכניסו, או שהגהה תבצע על ידי המורה.
- כמו כן, בכדי לאפשר למורה מעקב אחר הערכים שתרמו תלמידיו, מומלץ להירשם כמשתמשים (הרישום קצרצר!) עם שם בית הספר, לדוגמא יובלים1, יובלים2 וכו'.
- הפירסום באינטרנט, והיכולת של התלמידים לקרוא את שכתבו בו, מגביר מאוד את רצונם והנאתם בעת ביצוע המטלות. שימוש בכלי זה עשוי להביא תלמידים רבים לביצוע מטלות שונות ביתר התלהבות ומידה רבה יותר של השקעה.
- יש לעודד את התלמידים להמשיך את כתיבתם ולהרחיבה מעבר למטלה המקורית. הכתיבה והקריאה באנציקלופדיה עשויה להעשיר את אוצר הידע של התלמידים, לשפר את יכולות הכתיבה והניסוח שלהם, וכן להביא אותם להתמודדות עם זירה חברתית פתוחה בה פועלים כותבים אחרים, איתם יש לשתף פעולה על בסיס הסכמתי.

נשמח לפגוש אתכם ואת תלמידיכם בין דפי ויקיפדיה....